

Plantor med beläggningsskydd - en allt vanligare syn. Foto: Erik Normark

Rapport från snytbaggefronten

På god väg mot giftfria plantor

Plantering utan insekticider är inte längre en utopi. Mekaniska skydd som vaxer och Conniflex lämnar nu utvecklingsbåset och skalas upp till praktisk produktion. Bättre kvalitet på markberedningen och större plantor är andra vapen i kriget mot snytbagen. Det visar en rundringning som PLANTaktuelltts Kristina Wallertz gjort.

Marie Larsson-Stern: Målet för Sveaskog är att det 2015 inte ska sättas några kemiskt behandlade plantor. Foto: Mats Hannerz

Kemikalieinspektionens förteckning över tillåtna preparat har tidigare varit vägledande för vilka insekticider som kan användas mot snytbagge i skogsföryngringar. Numera styr FSC:s regler i hög grad. För FSC-certifierade företag är det i princip stopp för insekticider sedan 2011, men dispens kan beviljas för Merit Forest WG. Tillstånd beviljas dock bara för ett år i taget och endast till bolag/markägare som kan påvisa en godkänd strategi för minskning av insekticiderna.

Företag som inte är FSC-certifierade kan använda tre preparat: Förutom Merit Forest WG (verksam substans *imidakloprid*) är det Hylobi Forest (*lambda**c**halotrin*) och Forester (*cypermetrin*).

Merit Forest får användas till och med utgången av 2014, de två andra är godkända till och med sista december 2015.

Några huvudspår

För att få en bild av vad som händer ute i skogsbruket, har PLANTaktuellt ringt till några av de stora aktörerna. Svaren visar att det finns ett antal huvudspår som skogsbruket satsar på för att slippa använda insekticider.

Skydd. Ett antal företag behandlar plantor i egna anläggningar med redan kända skydd. Det är framför allt Conniflex och vax som används. I mindre skala testas MultiPro och Södras nya, egenutvecklade skydd. Det finns en strävan att öka andelen alternativbehandlade plantor men få konkreta svar på hur mycket det kommer att öka de närmaste åren.

Markberedning. Bättre markberedning är viktigt. Det arbetas med teknikutveckling, men företagen satsar också på utbildning av entreprenörer och tjänstemän. Ökad andel markberedd areal och förbättrad uppföljning är andra spår.

Stora plantor. Det sker en satsning på mekaniska skydd för barrot, PlugPlusEtt och TePlus i södra Sverige. Man funderar också på att gå över till större täckrotsplantor.

Fältsådd. Många företag ökar andelen sådd på lämpliga marker. Det minskar behovet av snytbaggebekämpning.

Kompetens. Företagen satsar på utbildning och kompetenshöjning.

Läget företag för företag

Södra har som mål att under 2013 leverera ca sex miljoner plantor med mekaniska skydd. För barrotsplantor och PluggPlusEtt har man tillsammans med Ramlösa Plantskola och Sundins skogsplantor rullat igång en anläggning för applicering av ett vaxskydd. Dessutom kommer det att finnas täckrotsplantor som behandlats med antingen Södras egenutvecklade vaxskydd eller Conniflex.

– Om planerna för 2013 faller väl ut kan vi öka behandlingskapaciteten ytterligare under 2014, men i utvecklingsarbete finns det inga garantier för hur fort man kan gå fram. Vårt mål är dock att alla medlemmar på sikt ska få tillgång till plantor med mekaniska plantskydd, säger skogsskötsel- och teknikchef Magnus Petersson.

Södra lyfter också fram sin nya markberedningsstandard och förbättrade uppföljning av föryngringarna. På tekniksidan jobbar man med markberedaren Karl-Oskar och en planteringsmaskin som ska ge bra markberedning. Man arbetar också med att få fram täckrotsplantor med grovre rothalsdiameter.

Sundins Skogsplanter har enligt vd Ove Dahl som mål att vaxa en tredjedel av plantorna till våren 2013. Därefter får kunderna bestämma volymen. Bolaget är berett att vaxa 100 procent av plantorna om det finns efterfrågan. Det kommer att finnas vaxade planter av alla planttyper, såväl täckrot som barrot och PluggPlusEtt.

Holmen Skog satsar framför allt på vaxbehandling av planter i den nya produktionshallen i Friggesunds plantskola. Vaxet är den vidareutvecklade versionen av Bugstop (se faktaruta till höger).

– Det kommer att säljas vaxbehandlade planter redan nästa år, men omfattningen är inte klar. Ambitionen är att använda vax på alla planter som behandlas, så att insekticiderna på sikt kan tas bort helt och hållet, säger Erik Normark som är forsknings- och utvecklingschef på Holmen.

I Holmens strategi för minskad insekticidanvändning ingår även en satsning på större täckrotsplanter och fältsådd av tall och contortatall. Holmen framhåller också vikten av bra markberedning.

Sveaskog har genom Svenska Skogsplanter under flera år satsat på att ersätta insekticider med ett mekaniskt skydd. Huvudspåret är Conniflex för täckrotsplanter, i mindre skala satsar man också på MultiPro för barrot och TePlus.

Under 2009 behandlade Sveaskog 90 procent av plantorna i Götaland och Svealand med någon insekticid. År 2012 hade andelen sjunkit till 55 procent.

– Målet är att det 2015 inte ska sättas ut några planter som behandlats med kemiska preparat mot snytbagge, säger Marie Larsson-Stern, skogsvårdschef på Sveaskog.

För sina barrotsplanter har Sveaskog idag inget färdigutvecklat skydd. Det pågår tester med och utveckling av MultiPro, men Sveaskog ser också på möjligheten att successivt helt gå över till täckrot.

Sveaskog uppdaterar årligen sina instruktioner för

plantering och markberedning. Där lyfter man särskilt fram vikten av att plantera plantorna i mineraljord för att minska skadorna av snytbagge.

Sveaskog satsar även på fältsådd. I dag säs ca 25 procent av förnygringsarealen.

Bergvik AB har sedan länge satsat på behandling av planter med vax på plantskolan i Sjögränd. Man använder där Bugstop C. I Nässja finns sedan något år tillbaka en anläggning för behandling av planter med Conniflex och på dessa två anläggningar tillsammans behandlades ca 10 miljoner planter under 2012.

SCA Skog har som mål för 2016 att 90 procent av förnygringsarealen ska ha bättre resultat än idag. Det innebär bättre initial tillväxt och/eller högre överlevnad. Verktygen är bättre markberedning, bättre val av planteringspunkt samt en viss ökning av såddarealen.

– Vi ska klara målet utan insekticider och utan markant ökade kostnader, säger Pelle Gemmel, skogsvårdschef på SCA. Men det kräver en utveckling av markberedningstekniken, utbildning och uppföljning, säger han.

SCA skog är bland annat engagerat i utvecklingen av inversmarkberedare för att få bra planteringsställen utan att påverka marken mer än nödvändigt.

Sydved och Vida har båda som mål att mer än var tredje planta ska ha någon form av mekaniskt skydd 2013, vilket är en ökning från 2012. Inget av bolagen utvecklar något eget skydd utan kommer att använda sig av Conniflex eller vaxbehandlade planter.

Växjö Stifts egendomsförvaltning beslutade 2010 att från och med 2011 gå över till ett giftfritt plantskydd, och ingick då ett avtal med Svenska Skogsplanter AB. Under 2012 var mindre än 10 procent av plantorna behandlade med något kemiskt preparat. Stiftet har också testat att plantera mindre partier med vaxade barrotsplanter.

– Nästa år kommer vi sannolikt att minska andelen kemiskt behandlade planter ytterligare, men hur mycket vet jag inte idag, säger Mattias Magnusson på Växjö Stift.

Korsnäs AB samarbetar med Bergvik och hoppas att tillgången på alternativbehandlade planter på så sätt är tryggad i framtiden. Idag är det relativt få planter som har en icke-kemisk behandling.

– Fokus har den senaste tiden legat på att få till en bra markberedning, säger skogsdirektör Uno Brinnen. En större andel av hyggena kommer att markberedas med grävmaskin 2012, 37 procent av arealen jämfört med 24 procent 2010.

Skogssällskapet har ökat sin andel alternativbehandlade planter. För barrot och PluggPlusEtt har vaxade planter testats i mindre omfattning. När det är lämpligt använder Skogssällskapet också de skötselmetoder som minskar snytbaggesskadorna, som skärmar, fröträdd, markberedning och stora planter.

– Eftersom Skogssällskapet inte har någon egen plantsko-leverksamhet är vi hänvisade till de skydd som finns på marknaden. I dagsläget är Conniflex det dominerande alternativet, säger skogsskötselchef Lotta Möller. /Kristina Wallertz

Läs mer om de olika skydden på Snytbaggeprogrammets hemsida www.snytbagge.se

Om skydden

Vax. Det som i texten går under benämningen "vax" marknadsförs av Norsk Wax (tidigare Hydro Wax) under namnet KVAEE. Ibland används även namnet Bugstop typ C. Det är ett resultat från den utveckling av Bugstop som pågått sedan mitten av 1990-talet och är ett beläggningsskydd där det skyddande lagret består av paraffinvax som i flytande form sprutas på den nedre delen av plantan.

Conniflex är ett beläggningsskydd där plantans nedre del skyddas av sandpartiklar. Skyddet utgörs av en tunn och mycket töjbar beläggning som är täckt av fin sand. Appliceringen på plantans stam sker maskinellt i plantskolan. Appliceringslinjen för Conniflex är utvecklad av BCC AB, som är Svenska Skogsplantors samarbetspartner för försäljning och tillverkning av Conniflex-system.

MultiPro har utvecklats av företaget ProForestry. Skyddet består av en papphylsa som appliceras manuellt på plantan. Produkten är ännu inte färdig för försäljning utan kräver ytterligare utveckling. Det sker nu i Sveaskogs dotterbolag Svenska Skogsplanter AB.

Södras vaxskydd är ett beläggningsskydd för täckrotsplanter. Det är vitt och har en hög töjbarhet som gör att plantan ska skyddas i upp till två säsonger. Exakt vilka ingredienser som ingår är ännu så länge hemligt, men skyddet uppges vara giftfritt och ej märkningspliktigt.